

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
21.11.2016

PITKÄAIKAISEN ASUMISPALVELUN ASIAKASMAKSU

Hyväksytty toimialan johtoryhmässä 8.11.2016

SISÄLLYS

1. PITKÄAIKAINEN ASUMISPALVELU	1
2. PITKÄAIKAISEN ASUMISPALVELUN ASIAKASMAKSU	2
3. YKSITYISET HOIVAKODIT	3
4. MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN	4
4.1. TULOJEN TOTEAMINEN	4
4.2. ASIAKASMAKSUUN VAIKUTTAVAT TULOT	4
4.3. SOSIAALIETUUKSET KELASTA	6
4.4. VÄHENNYKSET TULOISTA	6
4.4.1 Puolisovähennys ja puolison elatuksen turvaaminen	6
4.4.2 Muut perhesuhteista johtuvat vähennykset	7
4.4.3 Aiemman asunnon kulut	7
4.4.4 Edunvalvojan palkkio	8
4.4.5 Ulosotot	9
5. MAKSUN PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN JA ALENTAMINEN	9
6. MAKSUPÄÄTÖKSEN OIKAISEMINEN	9
7. MAKSUN PERIMINEN POISSAOLOAJALTA	10
8. SIIRROT PITKÄAIKAISYKSIKÖISSÄ	11
9. ESIMERKKILASKELMAT	11

1. PITKÄAIKAINEN ASUMISPALVELU

Asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisensa järjestämisessä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista, ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Sosiaalihuoltolain 21 §¹ mukaan asumispalveluja ovat: tilapäinen asuminen, tuettu asuminen ja palveluasuminen.

Palveluasuminen on tarkoitettu henkilölle, joka tarvitsee runsaasti apua selviytyäkseen jokapäiväisistä toimista. Palveluasuminen sisältää asunnon ja palvelut. Palveluasumisessa asukkaalla on lain asuinhuoneiston vuokrauksesta² mukainen vuokrasopimus.

Tehostetussa palveluasumisessa henkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden, ja palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaan ympärivuorokautisesti. Palveluun sisältyy asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä edistävä ja ylläpitävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Asumispalveluja toteutettaessa huolehditaan siitä, että henkilön yksityisyyttä ja oikeutta osallistumiseen kunnioitetaan ja hän saa tarpeenmukaiset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut.

Vanhuspalvelulain³ mukaan palvelut on sovitettava sisällöltään ja määrältään iäkkään henkilön kulloisiakin palvelutarpeita vastaaviksi. Vanhuspalvelulaissa on lisäksi säännöksiä asiakkaan kohtelusta ja palvelujen järjestämistavasta. Myös laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sisältää tällaisia säännöksiä. Asiakkaan palvelutarve arvioidaan ja palvelukokonaisuus määritellään asiakkaan toimintakyvyn, hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Iäkkäälle henkilölle laaditaan palvelusuunnitelma siten kuin vanhuslaissa säädetään. Tarvittaessa asiakkaille on laadittava asiakassuunnitelma. Asiakkaan palvelutarpeen arvion ja suunnitelman perusteella tehdään päätökset palveluista ja maksuista.

Asumispalvelu on Vantaalla kaikkein vaativin avohoidon muoto, hoiva-asuminen. Palvelutarpeen arvioissa käytetään sosiaali- ja terveyslautakunnan vahvistamia asiakkuuskriteerejä⁴. Asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa asiakkaan yksilölliseen tilanteeseen sopiva palvelukokonaisuus arvioidaan yhdessä asiakkaan ja omaisten sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen ammattilaisten kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriön antamassa asetuksessa⁵ määritellään perusteet, jonka mukaisesti ratkaistaan, ovatko yksiköiden palvelut avo- vai laitoshoidon. Avohoidoksi luetaan kuuluvaksi palvelut, jotka eivät täytä laitoshoidolle määriteltyjä tunnuspiirteitä. Avohoidossa asiakkaat ovat oikeutettuja tiettyihin sosiaaliturvaetuuksiin, kuten eläkettä saavan hoitotukeen, eläkkeensaajan asumistukeen sekä matkakorvauksiin ja

¹ Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

² Laki asuinhuoneiston vuokrauksesta 481/1995

³ Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012

⁴ Vanhuspalvelujen asiakkuuskriteerien hyväksyminen SOSTER/1841/15.00.00/2013

⁵ Sosiaali- ja terveysministeriön asetus avohoidon ja laitoshoidon määrittelyn perusteista 1806/2009

lääkekustannusten korvauksiin. Kunta on velvollinen ilmoittamaan Kansaneläkelaitokselle jokaisesta uudesta tai toiminnan sisällön osalta muuttuneesta laitoksesta ja asumispalveluja järjestävästä avohoidon toimintayksiköstä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa laissa⁶ ja asetuksessa⁷ ei säädetä erikseen asumispalvelusta perittävistä asiakasmaksusta, eikä palvelua ole määrätty maksuttomaksi. Maksu ei kuitenkaan saa ylittää tuotantokustannuksia. Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystaloutta päättää asumispalvelun maksusta, ja delegointiohjeessa määrätty viranhaltija tekee asiakkaalle päätöksen asiakasmaksusta. Asiakkaalla on päätöksestä muutoksenhakuoikeus.

2. PITKÄAIKAISEN ASUMISPALVELUN ASIAKSMAKSU

Pitkäaikaisen asumispalvelun maksu on tulosidonnainen. Asiakas maksaa vuokran suoraan vuokranantajalle. Asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön tulee jäädä käyttövara, joka on tarkoitettu kattamaan tiettyjä, asumispalvelumaksuun sisällytettäviä kuluja.

- **Asumispalvelumaksu**

Asumispalvelumaksu on enintään 85 % palvelunsaajan nettokuukausituloista, vähennettynä asumispalveluyksikön vuokralla. Kun asiakasmaksu määritellään puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella, asumispalvelumaksu on enintään 42,5 % yhteenlasketuista nettotuloista vähennettynä asumispalveluyksikön vuokralla.

Maksuun sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito, hoiva ja avustaminen, ateriat, vaatehuolto ja siivous ym. puhtaus sekä toimintakykyä edistävä ja ylläpitävä toiminta, sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut, lääkkeitä huolehtiminen mm.

- **Vuokra**

Vuokra huomioidaan maksua määrättäessä siten, että vuokra vähennetään yllä olevalla tavalla lasketusta asumispalvelumaksusta. Asiakas tekee palveluntuottajan kanssa huoneenvuokralain mukaisen vuokrasopimuksen ja maksaa vuokran suoraan palveluntuottajalle. Vuokraan sisältyvät lämmitys- ja vesikulut sekä omassa käytössä olevat huonetilat ja ryhmäkodeissa asiakasmäärän mukainen osuus yhteistiloista.

Palveluntuottajan ja kaupungin välisessä sopimuksessa on sovittu tietyistä yhteisistä periaatteista perittävien vuokrien suhteen. Epäselvissä tilanteissa noudatetaan viime kädessä lakia asuinhuoneiston vuokrauksesta.

⁶ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992

⁷ Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992

- **Käyttövara**

Asiakkaan käyttöön tulee jäädä käyttövaraa vähintään 15 % nettokuukausituloista. Asiaksmaksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että asiakkaan henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain vähintään 247,60 euroa (vuonna 2016). Vähimmäiskäyttövara määritellään vähentämällä toimeentulotuen perusosasta ruokaosuus. Maksun määräytyessä puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella puolisojen yhteinen käyttövara on vähintään 57,5 % tuloista.

Käyttövaralla on tarkoitus kattaa asiakkaan henkilökohtaiset kulut, kuten lääkekustannukset⁸, terveydenhuolto- ja hammashoitokulut, vaate-, perushygienia-, matkustus- ja harrastustoiminnan kustannukset sekä silmälasit, parturikampaamomaksut, sanomalehden tilausmaksut ja puhelimen käyttömenot. Itse maksettavia terveydenhuoltomenoja ovat mm. terveyskeskus-, poliklinikka- ja sairaalamaksu.

Maksun määrittelyssä on huomioitava, ettei perittävä maksu saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Asiaksmaksu määrätään toistaiseksi, ja tarkastetaan vuosittain sekä asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa. Vuositarkastusta varten asiakkailta kerätään tulotiedot. Maksu voidaan määrätä myös määräajaksi, mikäli päätöksentekohetkellä on tiedossa maksuun vaikuttava olennainen muutos, kuten määrällinen asumismenojen huomioiminen.

3. YKSITYISET HOIVAKODIT

Vantaan kaupungin omien yksiköiden lisäksi asumispalveluita ostetaan yksityisillä palveluntuottajilla. Ostetut palvelut rinnastetaan kunnan itse järjestämiin palveluihin, ja asiaksmaksut määrätään ja peritään kaupungin yhtenäisten maksuperusteiden mukaisesti viranhaltijan päätöksellä.

Asiakas maksaa asumispalvelumaksun kaupungille ja vuokran palveluntuottajalle. Kaupunki maksaa sopimuksessa vahvistetun vuorokausihinnan palveluntuottajalle.

⁸ Reseptillä määrätty valmisteet kerryttävät Kelan vuosikohtaista lääkekattoa. Kun asiakas on maksanut korvausjärjestelmään kuuluvista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista tai perusvoiteista yli vuosiomavastuun rajan 610,37 euroa, jokaisesta korvattavasta valmisteesta asiakkaan maksettavaksi jää 2,50 euron omavastuu.

4. MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN

4.1. TULOJEN TOTEAMINEN

Asiakasmaksun määrittämistä ja asumispalveluyksikköön tehtävää sijoituspäätöstä varten asiakkaalta pyydetään tulo- ja varallisuustiedot. Tuloselvityslomake liitteineen pyydetään ensisijaisesti asiakkaalta, hänen edunvalvojaltaan tai muulta asioiden hoitajalta. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa on säädetty asiakkaan ja hänen edustajansa tietojenantovelvollisuudesta, ja sosiaalihuollon viranomaisen oikeudesta salassa pidettäviin tietoihin⁹. Asiakkaan taloudellista asemaa koskevat ja asiakasmaksun suuruuden määrittämistä varten tarpeelliset tiedot ja selvitykset voidaan pyytää maksutta ja salassapitosäännösten estämättä myös suoraan muilta viranomaisilta, yhteisöiltä tai toimintayksiköiltä¹⁰. Asiakkaan tietojenantovelvollisuus ja viranomaisen tiedonsaantioikeus saatetaan asiakkaan tietoon. Kun maksupäätös tehdään asiakkaan ja hänen puolisonsa yhteenlaskettujen tulojen perusteella, sovelletaan em. säännöstä myös puolison tulo- ja varallisuustietojen selvittämiseen.

Asiakkaan selvityksen ollessa puutteellinen viranomainen selvittää tulotiedot ensisijaisesti Kansaneläkelaitoksesta teknisen käyttöyhteyden avulla tai pyytää oleelliset tiedot verohallinnolta tai eläkelaitokselta. Tarvittaessa asiakasmaksun määrittämisen kannalta merkitykselliset tiedot voidaan viranhaltijan päätöksen perusteella pyytää myös pankilta kirjallisesti¹¹.

4.2. ASIAKASMAKSUUN VAIKUTTAVAT TULOT

Asiakkaan tuloina huomioidaan hänen säännölliset nettotulonsa, joilla tarkoitetaan tuloja säännönmukaisen ennakonpidätyksen ja ennakonkannon mukaisten verojen vähentämisen jälkeen. Myös verottomat tulot otetaan pääsääntöisesti huomioon. Tulojen vaihdellessa kuukausitulo arvioidaan kuluneen vuoden keskimääräisistä tuloista.

HUOMIOON OTETTAVAT NETTOTULOT:

- Eläkkeet
- Palkat
- Eläkettä saavan hoitotuki
- Eläkkeensaajan asumistuki
- Ylimääräinen rintamalisä
- Hoitotuen veteraanilisä
- Sairausvakuutuspäiväraha
- Kuntoutustuki

⁹ Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 12 §, 20 § - 22 §.

¹⁰ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, 14 a §

¹¹ Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000, 20 § - 22 §.

- Korkotulot
- Osinkotulot
- Vuokratulot
- Veronpalautukset
- Sijoitusrahastojen voitto-osuudet
- Säästöhenkivakuutuksen tuotot
- Maa- ja metsätalouden tulot
- Myyntivoitot
- Elinkorko
- Kuolinpesästä saadut tulot
- Syytinki
- Elatusapu

TULOT, JOITA EI OTETA HUOMIOON:

- Sotilasavustus
- Rintamalisä
- Tapaturmavakuutuksen perusteella sairaanhoito ja tutkimuskulut
- Perhehoidon kustannukset ja korvaukset
- Elatusapu/elatustuki huollettavasta
- Eläkkeisiin ja niihin verrattaviin tuloihin sisältyviä huollettavista aiheutuvia korotuksia
- Lapsilisä, lapsen hoitotuki, lapsen kotihoidon tuki
- Opintoraha
- Koulutustuki
- Opintotuen asumislisä
- Opintojen johdosta suoritettavat apurahat ja muut vastaavat avustukset

Pääomasta tai muusta omaisuudesta vuosittain maksettavat tulot, kuten korko- ja osinkotulot huomioidaan maksupäätöksessä kuukausitulona jaksottamalla ne 12 kuukaudelle. Mikäli jaksotetun tulon summa jää kahta euroa pienemmäksi, ei tuloa huomioida maksupäätöksessä erillisenä kuukausitulona. Sijoitusrahastojen pääomaa kerryttäviä kasvuosuuksia ei huomioida asiakkaan tulona. Se sijaan sijoitusrahastojen tuotto-osuudet huomioidaan tavanomaisena korkotulona.

Sijoitusasunnon vuokratulosta huomioidaan pääomaveron jälkeen jäävä nettotulo. Vuokratulosta vähennyksinä menoina hyväksytään yhtiövastike tai kiinteistövero sekä vesi-, sähkö- ja lämmityskulut. Vähennyksenä hyväksytään näistä kuluista vain se osa, joka kohdistuu huoneiston tai kiinteistön vuokrattuun osaan. Vuokrasuhteesta aiheutuvat muut kustannukset, kuten kunnossapitokulut vuokranantaja voi vähentää verotuksessa, minkä vuoksi niitä ei oteta vähennyksenä huomioon.

Maatalouden ja elinkeinotoiminnan pääoma- ja ansiotulot sekä palvelun käyttäjän osuus yhtymän tulosta otetaan huomioon viimeksi toimitun, vahvistetun verotuspäätöksen mukaisesti. Metsätulon huomioimisessa käytetään perusteena varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 7 §:n 3 momentin mukaan vahvistettua metsän keskimääräistä vuotuista tuottoa. Metsän vuotuinen tuotto hehtaarilta kerrotaan metsämaan pinta-alalla, josta vähennetään 10 % sekä metsätalouden korot. Asiakkaan vaatimuksesta tuloa on alennettava, kun metsänhoitoyhdistyksen tai metsäkeskuksen antaman lausunnon perusteella hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvo on vähintään 10 % alempi kuin metsätulo. Alennus on metsätulon ja hakkuumahdollisuuden nettoraha-arvon erotuksen suuruinen.

Kunta voi periä enintään vuoden ajalta asiakkaalle takautuvasti maksettavia tuloja, korvauksia tai saamia, jotka olisivat kuuluneet asiakasmaksussa huomioitaviin tuloihin. Takautuvasti maksettavien tulojen huomioiminen edellyttää, että asiakas on saanut kyseisenä ajanjaksolla kunnan järjestämää asumispalvelua. Vastaavasti myös veronpalautusten huomioiminen tulona edellyttää voimassa ollutta asiakkuutta ajanjaksona, jolta tulo huomioidaan. Huomioidessa takautuvasti maksettavia tuloja maksupäätöksessä tulot tulee jaksoittaa takautuvalle ajanjaksolle niin, että asiakasmaksu pysyy kohtuullisena.

4.3. SOSIAALIETUUKSET KELASTA

Eläkettä saavan hoitotuen avulla tuetaan pitkäaikaisesti sairaan tai vammaisen eläkkeensaajan toimintakyvyn ylläpitämistä, kuntoutusta ja hoitoa sekä korvataan hoidosta aiheutuvia kustannuksia. Kela myöntää eläkettä saavan hoitotukea myös pitkäaikaisen asumispalvelun ja laitoshoidon asukkaille. Hoitotuen määrä riippuu asiakkaan saamasta ohjauksen, valvonnan ja avun tarpeesta.

Eläkkeensaajan asumistuen avulla Kela korvaa pienituloisten eläkeläisten vuokramenoja. Tuen määrä riippuu asumiskustannuksista sekä hakijan perhesuhteista, perheen koosta ja tulojen ja omaisuuden määrästä. Asumistuki on haettavissa, kun asiakas on saanut pitkäaikaiseen asumispalvelun hoivakotipaikan ja vuokrasopimus on tehtynä.

4.4. VÄHENNYKSET TULOISTA

4.4.1 Puolisovähennys ja puolison elatuksen turvaaminen

Mikäli asiakas on ennen asumispalvelun alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliiton omaisissa olosuhteissa ja asiakkaan kuukausitulot ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisoitten yhteenlaskettujen tulojen perusteella. Pitkäaikaisessa asumispalvelussa olevalta perittävä maksu voi olla enintään 42,5 % yhteenlasketuista kuukausituloista, jolloin puolisoitten käyttöön jää vähintään 57,5 % tuloista. Asiakkaan käyttöön tulee jäädä 247,60 euroa, mutta muilta osin pariskunta voi keskenään määrittellä varojen käytön. Silloin kun molemmat puoliset ovat pitkäaikaisessa hoidossa, maksu määräytyy kummankin puolison kohdalla erikseen henkilökohtaisten tulojen perusteella.

Mikäli puoliso vähennys ei tule sovellettavaksi, tai se ei takaa kotiin jäävän puolison elatusta, maksua tulee tarvittaessa alentaa turvaamaan puolisolle kohtuullinen toimeentulo. Puolison elatuksen tarvetta arvioitaessa käytetään vertailukohtana toimeentulotuen tason mukaista perusturvaa. Puolison tulee hakea ja laittaa vireille hänelle ensisijaisesti maksettavat tulot, kuten eläkkeet ja sosiaalietuudet, ennen kuin asiakasmaksun alentaminen tulee kyseeseen.

Puolisoiden välinen elatusapu huomioidaan vähennyksenä, mikäli puolisoilla on käräjäoikeuden päättämä tai sosiaalilautakunnan vahvistama elatussopimus. Avioliittolain 46 §:n mukaan kummankin puolison tulee kykynsä mukaan ottaa osaa perheen yhteiseen talouteen ja puolisoiden elatukseen. Vahvistamatonta keskinäistä sopimusta ei hyväksytä vähennykseen oikeuttavana menona. Puolisoilta edellytetään erillään asumista jo ennen asumispalvelun alkamista, jotta vahvistettu elatusapu huomioidaan tulojen vähennyksenä. Mikäli maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen tulojen perusteella, puolisojen välistä elatussopimusta ei huomioida hoitomaksussa.

4.4.2 Muut perhesuhteista johtuvat vähennykset

Ennen maksun määrittämistä asiakkaan kuukausituloista vähennetään hänen suoritettavaksi vahvistetut elatusavut ja tosiasiallisista perhesuhteista johtuvat muut vastaavat kustannukset sekä rahana suoritettava syytinki.

Mikäli asiakkaalla on alaikäisiä lapsia, joiden elatus on ollut kokonaan tai osittain riippuvainen asiakkaan tuloista, maksua tulee tarvittaessa alentaa siten, että alaikäisten lasten elatus tulee turvatuksi. Alaikäisen lapsen elatukseen varataan toimeentulotuen perusosan suuruinen summa, joka riippuu lasten iästä ja lukumäärästä. Lisäksi sopimus tai tuomio lapselle maksettavasta elatusavusta huomioidaan hoitomaksun määrittelyssä, ja asiakkaan suoritettavaksi vahvistettu elatusapu vähennetään asiakkaan tuloista. Yli 18-vuotiaan opiskelevan lapsen elatuksessa otetaan huomioon hänen opintokustannuksensa, kuten lukukausimaksut ja oppikirjahankinnat ym. Opiskelukustannusten huomioiminen edellyttää ensisijaisena etuutena olevan opintotuen hakemista.

Mikäli palvelun saajalla on jokin muu tosiasiallisista perhesuhteista johtuva maksukykyyn vaikuttava seikka, voidaan se tarveharkinnan perusteella huomioida vähennyksenä asiakasmaksussa. Kyseessä voi olla esimerkiksi oman vanhemman asuminen asiakkaan kanssa yhteistaloudessa.

4.4.3 Aiemman asunnon kulut

Asiakkaan aiemman asunnon kustannukset voidaan huomioida vähennyksenä vain määritellyn ajan, minkä vuoksi asiakkaan, asioiden hoitajan tai edunvalvojan on aiheen käynnistää suunnitelmat ja käytännön järjestelyt aiemman asunnon osalta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa palvelupäätöksen saamisen jälkeen. Asiakkaan tulee ensisijaisesti käyttää säästöjään tai muita helposti realisoitavia varoja kattaakseen aiemman asunnon kulut. Vapaa-ajan asunnosta aiheutuvia kuluja ei huomioida laskelmassa vähennyksenä.

Mikäli asiakkaan vakituiseen **omistusasuntoon** ei jää perheenjäsentä asumaan, omistusasunnosta aiheutuvat menot voidaan taloudellisin perustein huomioida vähennyksenä pitkäaikaiseen asumispalveluun siirty-

miskuukauden sekä seuraavan kuukauden loppuun saakka. Omistusasunnon menojen huomioiminen vähennyksenä edellyttää asiakkaan kokonaistaloudellisen tilanteen huomioivaa harkintaa.

Aiemman vuokra-asunnon menot voidaan huomioida pitkäaikaiseen asumispalveluun siirtymiskuukauden loppuun saakka sekä sen jälkeen yhden kuukauden irtisanomisajan verran. Aiemman asunnon vuokrasopimus tulee irtisanoa välittömästi sen jälkeen, kun muuttopäivä pitkäaikaista asumispalvelua tarjoavaan hoivakotiin on varmistunut.

Jotta asumismenoja voidaan huomioida laskelmassa vähennyksenä, tulee kustannusten ilmetä asiakkaan toimittamasta tuloksetytlomakkeesta ja tositteista. Mikäli asumismenoja huomioidaan määräaikaisena vähennyksenä, ja asiakkaalle maksetaan samanaikaisesti Kelasta aiempaan asuntoon kohdistettua asumistukea, huomioidaan myös asumistuki maksupäätöksessä tulona.

Asumiskuluja voidaan poikkeuksellisesti huomioida pidempään, mikäli säännölliset kotikäynnit sisältyvät asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Tällä tarkoitetaan kuukausittain tapahtuvaa säännöllistä oleskelua, joka on kestoaltaan useampia vuorokausia. Mikäli asiakkaan asunnon säilyttäminen on perusteltua kotiutumiseen tähtäävän kuntoutuksen, hoidon tarpeen tai taloudellisen tilanteen takia, asumismenot voidaan harkinnanvaraisesti huomioida vähennyksenä pidempään. Näissä erityistapauksissa maksupäätös tehdään määräaikaisena ja asumiskustannusten huomioimisen perusteet tarkistetaan kuukausittain yhdessä hoidosta vastaavan toimijan kanssa.

Asumismenoina voidaan huomioida:

- Vuokra
- Omistusasunnon yhtiövastike
- Omakotitalon kiinteistövero
- Asuntolainan korot
- Sähkön ja veden perusmaksut
- Kiinteistön lämmityskulut
- Palovakuutusmaksu
- Nuohouskulut
- Turvapuuhelinmaksut irtisanomisajalta

4.4.4 Edunvalvojan palkkio

Edunvalvojan vuosipalkkio muodostuu perusmaksusta ja lisämaksuista. Edunvalvojan perimä maksu määräytyy edunvalvottavan tulojen ja varallisuuden määrän sekä tehtyjen toimenpiteiden mukaan. Edunvalvojan palkkion vuosittainen perusmaksu on 440 euroa ja pienituloisella 280 euroa. Lisämaksuja ovat aloitusmaksu 200 euroa sekä toimenpidemaksu 200 euroa, 300 euroa tai 600 euroa toimenpiteen vaativuudesta ja asiakkaan varallisuudesta riippuen.

Maksupäätöksessä huomioidaan vähennyksenä edunvalvontakuluista perusmaksu, aloitusmaksu sekä maistraatin tilintarkastusmaksu. Toimenpidemaksuja ei huomioida vähennyksenä. Edunvalvontakuluista tulee olla toimitettuna asianmukaiset tositteet vähennysten huomioimiseksi.

4.4.5 Ulosotot

Mikäli ulosmittaus suoritetaan asiakkaan tuloista, vähennyksenä huomioidaan ulosoton jälkeen jäävä, asiakkaalle maksettava tulo. Ulosoton huomioimiseksi asiakkaalta tulee olla toimitettuna ulosottoviranomaisen selvitys ulosotossa olevan velan kokonaismäärästä ja ulosmittauksen kestosta. Maksupäätös tehdään määräaikaisena siihen asti, kunnes ulosotto päättyy tai sen perintää muutetaan. Mikäli asiakkaan menot ovat jatkuvasti ulosotossa, lisävelkaa ei oteta vähennyksenä huomioon.

5. MAKSUN PERIMÄTTÄ JÄTTÄMINEN JA ALENTAMINEN

Asumispalvelusta määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai tämän perheen toimeentulon tai asiakkaan lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamisen. Maksun alennusta pyytävän tulee hakea ja laittaa vireille kaikki hänelle ensisijaisesti maksettavat tulot, kuten eläkkeet ja sosiaalietuudet, ennen kuin maksun alentaminen tai perimättä jättäminen tulee kyseeseen. Asiaksmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen ovat ensisijaisia toimenpiteitä toimeentulotukeen nähden. Maksun alentamisen perusteet selvitetään sosiaalityössä. Mikäli asiakasmaksun alentaminen ei riitä turvaamaan asiakkaalle riittävää toimeentuloa, asiakkaan erityisistä tarpeista ja olosuhteista johtuvien menot voidaan huomioida toimeentulotuessa. Toimeentuloedellytyksiä harkittaessa käytetään vertailukohteena toimeentulotuen tason mukaista perusturvaa.

Hoiva-asumisen palvelujen päällikkö päättää pitkäaikaisen asumispalvelun asiaksmaksun alentamisesta ja perimättä jättämisestä. Asiaksmaksua voidaan alentaa tai jättää perimättä vain asumispalvelumaksun osalta. Vuokraa ei voida alentaa tai jättää perimättä, koska vuokra on sovittu palveluntuottajan ja asiakkaan välillä. Asumiskustannukset lukeutuvat toimeentulotukeen oikeuttaviin menoihin, joihin voi hakea perustoimeentulotukea Kelasta. Mikäli asiakkaalla on erityisiä menoja, käsitellään asia yksilökohtaisesti kaupungin täydentävän toimeentulotuen yksikössä. Ensisijaisesti poistetaan tai alennetaan asumispalvelumaksu, ja tämän jälkeen arvioidaan mahdollinen toimeentulotuen tarve.

6. MAKSUPÄÄTÖKSEN OIKAISEMINEN

Toistaiseksi voimassa oleva maksupäätös tarkistetaan vuosittain sekä aina, kun palvelun käyttäjän tai perheen maksukyky ja olosuhteet muuttuvat olennaisesti. Olennaisena muutoksena pidetään vähintään 5 % muutosta nettotuloissa. Asiakas tai hänen asioiden hoitaja on velvollinen ilmoittamaan taloudellisessa ti-

lanteessa tapahtuvista muutoksista välittömästi asiakasmaksusta päättävälle viranhaltijalle maksupäätöksen tarkistamiseksi.

Uusi maksupäätös on myös tehtävä välittömästi maksun osoittautuessa virheelliseksi. Mikäli maksun määrittämisestä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu voidaan oikaista takautuvasti enintään vuoden ajalta. Virheellisestä maksupäätöksestä seurannut maksun palautus tai lisävelvoitus suoritetaan asiakkaalle kyseisen ajanjakson mukaisesti.

Lähtökohtaisesti maksut peritään siten, kun asiakkaan saamassa maksupäätöksessä on määrätty. Liian vähän perityn asiakasmaksun johtuessa viranomaisen virheellisesti tekemästä maksupäätöksestä asiakkaalta ei laskuteta lisämaksua takautuvasti. Mikäli asiakkaalta on peritty liikaa maksua työntekijän virheellisen maksupäätöksen seurauksena, asiakkaalle tehdään uusia maksupäätös ja palautetaan liikasuoritus ajanjakson mukaisesti.

Sen sijaan jos maksupäätös on tehty oikein ja asiakas saanut päätöksen tiedoksi, laskutus voidaan tehdä takautuvasti, huomioiden kuitenkin saatavien vanhentumisaika¹². Jos takautuvasti laskutettava summa on suuri, tai muuten voidaan jo lähtökohtaisesti olettaa asiakkaalle tulevan siitä vaikeuksia, asiakasta on kuultava, ja maksua tulee alentaa tai poistaa¹³. Takautuvasti laskutettava maksu ei saa muodostua kohtuuttomaksi.

7. MAKSUN PERIMINEN POISSAOLOAJALTA

Asiakas maksaa vuokraa kaikilta vuokrasopimuksen voimassaolopäiviltä, myös poissaolon aikana.

Sen sijaan poissaolo vaikuttaa asiakasmaksusta asumispalvelumaksun perintään. Asiakkaan siirtyessä kuntoutusjaksolle tai sairaalahoitoon, asumispalvelumaksun periminen katkaistaan. Asiakas maksaa hoitomaksua palvelua järjestävälle laitokselle, esimerkiksi sairaalalle hoitojaksonsa ajalta. Siirtymäpäiviltä hoitolaitokset noudattavat lähettävän laitoksen oikeutta periä hoitomaksu, jolloin asiakkaalle ei tule maksettavaksi samalta päivältä kahta maksua.

Asiakkaalta peritään kuitenkin asumispalvelumaksun osuus omaehtoisten poissaolopäivien, kuten kotilomien ajalta. Hoidon keskeytyessä yli viideksi päiväksi, palvelumaksua ei peritä viiden päivän ylittävältä ajalta.

Hoidon keskeytyksen johtuessa palvelun järjestäjästä, hoitomaksua ei peritä lainkaan poissaolopäiviltä.

¹² Saatavien vanhentumisaika on viisi vuotta sitä seuranneen vuoden alusta, jona on päätös tehty

¹³ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992, 11 §. Maksun perimättä jättäminen ja alentaminen tulee kyseeseen myös Vantaan kaupungin taloussäännön (2014) 16 § mukaan, jollei ole asiakasmaksulain perusteita olemassa, mutta on kuitenkin syytä alentaa tai poistaa maksu.

8. SIIRROT PITKÄAIKAISHOIDON YKSIKÖISSÄ

Asiakkaan siirtyessä pitkäaikaisen asumispalvelun yksiköstä toiseen asiakkaan maksamaa kokonaismaksurasitus ei muutu. Vuokra määräytyy vuokrasopimuksen mukaisesti, jolloin kuitenkin vuokran osuus ja asumispalvelumaksun osuus asiakkaan maksusta saattavat muuttua. Asiakkaan siirtyessä pitkäaikaiseen laitoshoidon maksu tarkistetaan laitoshoidon maksuohjeen mukaisesti.

9. ESIMERKKILASKELMAT

1. ASIAKASESIMERKKI (YHDEN HENGEN TALOUS, KESKITULOINEN)					
NYKYINEN MALLI VUOSI 2016		UUSI MALLI VUOSI 2017			
Eläketulot	1 060 €	Eläketulot	1 060 €		
Pääomatulot	83 €	Pääomatulot	83 €		
Hoitotuki kelasta	154,96 €	Hoitotuki kelasta	154,96 €		
Asumistuki kelasta	292 €	Asumistuki kelasta	292 €		
Asiakkaan tulot yhteensä	1 589,96 € /kk	Asiakkaan nettotulot	1 589,96 € /kk		
Asiakkaan maksut kaupungille		Asiakkaan maksut kaupungille			
Asumispalvelumaksun perintä nykyisen käytännön mukaisesti. Asumispalvelumaksu on 85 % asiakkaan nettotuloista. Asiakkaan käyttövara min. 247,60€.		Asumispalvelumaksun perintä uuden mallin mukaisesti. Ensin lasketaan 85 % asiakkaan nettotuloista ja tästä summasta vähennetään vuokran osuus. Asiakkaan käyttövara min. 247,60€.			
Asumispalvelumaksu*	1 342 € /kk	Asumispalvelumaksu**	703 € /kk		
		Vuokranmaksu vuokranantajalle**	639 € /kk		
Asiakkaan maksut yhteensä	1 342 € /kk	Asiakkaan maksut yhteensä	1 342 € /kk		
Asiakkaalle jäävä käyttövara	247,60 € /kk	Asiakkaalle jäävä käyttövara	247,60 € /kk		
*Asiakas maksaa vuokraa osana asumispalvelumaksua					
**Asumispalvelumaksu ei sisällä vuokraa. Asiakas maksaa vuokrasopimuksen mukaisen vuokran suoraan vuokranantajalle					

2. ASIAKASESIMERKKI (PARISKUNTA)					
NYKYINEN MALLI VUOSI 2016		UUSI MALLI VUOSI 2017			
<u>Asiakas</u>		<u>Asiakas</u>			
Eläketulot	1 750 €	Eläketulot	1 750 €		
Hoitotuki	327,67 €	Hoitotuki	327,67 €		
<u>Puoliso</u>		<u>Puoliso</u>			
Eläketulot	1 050 €	Eläketulot	1 050 €		
Pariskunnan yhteenlasketut nettotulot	3 127,67 € /kk	Pariskunnan yhteenlasketut nettotulot	3 127,67 € /kk		
Asiakkaan maksut kaupungille		Asiakkaan maksut kaupungille			
Perittävä maksu voi olla enintään 42,5 % yhteenlasketuista nettotuloista, jolloin puolisoiden käyttöön jää vähintään 57,5 % tuloista. Asiakkaan käyttöön tulee jäädä 247,60€.		Asumispalvelumaksun perintä uuden mallin mukaisesti. Ensin lasketaan 42,5 % yhteenlasketuista nettotuloista ja tästä summasta vähennetään vuokran osuus. Asiakkaan käyttövara			
Asumispalvelumaksu*	1 329 € /kk	Asumispalvelumaksu**	690 € /kk		
		Vuokranmaksu vuokranantajalle**	639 € /kk		
Asiakkaan maksut yhteensä	1 329 € /kk	Asiakkaan maksut yhteensä	1 329 € /kk		
Asiakkaalle jäävä käyttövara	1 798,41 € /kk	Asiakkaalle jäävä käyttövara	1 798,41 € /kk		
*Asiakas maksaa vuokraa osana asumispalvelumaksua					
**Asumispalvelumaksu ei sisällä vuokraa. Asiakas maksaa vuokrasopimuksen mukaisen vuokran suoraan vuokranantajalle					